

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- En del kommuner riskerar att bli utslagna – går inte med i KSSR trots att det skulle löna sig visar undersökning
- Har svensk jordbruksforskning lönat sig?
- Byaplanering, planläggning, generalplan – utvecklingsprojekt ser över samspelet byn-kommun
- Livet förr och nu i skärgården – FÖSS-projekt skall bevara minnen och synliggöra berättelser om skärgården
- Egentliga Finlands Byar förbättrar sin svenska service – svenskspråkiga byaombudet Pia Prost även sekreterare för FÖSS
- Läs även detta: **Webbdebatten om EU:s jordbrukspolitik väckte stort intresse*
**Vindkraftverk stör inte invånarna visar undersökning* **Svenskt landsbygdsuppror mot höga matpriser* **Omstart för bybutik i Maxmo skärgård – av stor betydelse för hela byasamhället*

Cit: ***”Hade vi ett gemensamt polisväsende, en gemensam social- och hälsovård eller ett gemensamt skolväsende skulle EU:s jordbruksbudget plötsligt verka anspråkslös.”***
Riksdagsledamot Mats Nylund om att många kritiserar jordbrukets andel i EU:s budget utan att tänka på att resultatet skulle ha varit detsamma, oberoende av sektor, om det skulle flyttas från respektive nationell budget till den gemensamma. Integrationen har förts längst inom jordbruket, som tillsammans med fisket upptar hela 42 procent av unionens budget, trots att de endast står för 0,4 procent av medlemsländernas BNP (Mitt i Europa/Europaparlamentariker Carl Haglund, instick i finlandssvenska dagstidningar 15.6).

”CAP angår inte bara jordbrukarna. Jordbrukspolitikerna berör alla medborgare, i egenskap av skattebetalare och konsumenter.”

Agrarkommissionär Dacian Cioloş som anser att det livliga deltagandet i den offentliga webbdebatten om framtiden för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP (Common Agricultural Policy), är en positiv sak som visar att CAP engagerar invånarna i EU (Landsbygdens Folk 18.6).

”För att klara sig på ett rationellt sätt i den egna byn krävs samarbete, talkoanda och uppfinningsrikedom.”

Årets by i Södra Savolax' landskap Rönkönsvaara-Lapinlahti dras med samma problem som otaliga andra byar i vårt land: befolkningen minskar och åldras, samt att kommunservicen upphör eller avfjärras. Förhoppningsvis innebär ett offentligt

EN DEL KOMMUNER RISKERAR ATT BLI UTSLAGNA – GÅR INTE MED I KSSR TROTS ATT DET SKULLE LÖNA SIG VISAR UNDERSÖKNING

En del kommuner riskerar att bli utslagna genom att inte gå med i kommun- och servicestrukturreformen (KSSR), trots att siffrorna talar för det. Reformvilja finns däremot i kommuner där strukturen och produktiviteten redan är goda, konstateras det i en färsk undersökning. Undersökningen granskar kommuner som berörs av forskningsprogrammet för utvärdering av KSSR (ARTTU). Kommunerna indelas i två grupper efter hur de lyckas klara av sina skyldigheter. Kommunerna skiljer sig från varandra när det gäller t.ex. befolkningsstruktur och sysselsättning – tydliga skillnader mellan ekonomiskt stabila, urbana kommuner och svaga landsbygdskommuner. Polariseringen inom den kommunala ekonomin har fortgått alltsedan början av 2000-talet. Ramlagen för strukturreformen erbjuder kommunsammanslagningar och bildande av samarbetsområden som lösning med avsikt att höja produktiviteten i kommuner i mycket varierande utgångslägen runt om i Finland. Produktivitet söks via den s.k. skalekonomin – ju större kommuner och organisationer, desto bättre produktivitet, där utvärderingsprogrammet ARTTU ska utreda vad en större kommunstorlek betyder i praktiken och hur skalfördelarna bäst kan utnyttjas. Det är nödvändigt och möjligt för alla kommuner i Finland att höja produktiviteten, vilket är speciellt angeläget i kommuner med svag ekonomi. Men många kommuner med låg produktivitet lockas inte av åtgärder enligt KSSR. Utredningen visar att kommuner med kostnader som enligt flera variabler är högre, inte har fattat beslut om att gå med i en kommunsammanslagning eller ett samarbetsförfarande. Däremot är kommuner med kostnader som ligger avsevärt under medeltalet för hela landet redan i färd med att genomföra åtgärder som följer KSSR. Forskningsrapporten om kommunal organisationsekonomi och lokal ekonomi, *Kohti suuruuden ekonomiaa. Kunta- ja paikallistalouden lähtökohdat Parashankeessa*, ingår i det brettpublicerade forskningsprogrammet för utvärdering av kommun- och servicestrukturreformen (ARTTU). Programmet kartlägger de förändringar som sker i kommunerna medan strukturreformen pågår. I den nu aktuella undersökningen utreds utgångsläget i reformen. Forskningsprogrammet pågår till slutet av år 2012 med totalt 40 medverkande kommuner enligt den nuvarande kommunindelningen. *Uppgifterna är från Finlands Kommunförbunds pressmeddelande (16.6) som finns att läsas under webbadressen http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;158530;162722;163183&voucher=8C023055-A6F1-4B3D-8B59-BAADA070774D. Forskningsrapporten kan beställas från Kommunförbundets nätbokhandel på www.kommunerna.net/bokhandel. Se även statsrådet behandling av riksdagens skrivelse om KSSR-redogörelsen under adressen http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20100617Statsr/name.jsp.*

HAR SVENSK JORDBRUKSFORSKNING LÖNAT SIG?

Mellan sex och tio procent av produktionsökningen inom Sveriges jordbruk, från slutet av andra världskriget och fram till 1987, kan förklaras av produktionsinriktad jordbruksforskning. Det här visar en studie som professor em. Ulf Renborg, institutionen för ekonomi vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala gjort. Under perioden 1945-1985 gick det svenska jordbruket igenom en mycket kraftfull strukturförändring- jordbruksproduktionen nära fördubblades samtidigt som markareal, arbetsinsats och antalet kor minskade starkt. Bakom detta låg, nya lönsamma jobb i industrin, traktorer i stället för hästar och ökade avkastningar av grödor och djur, samtidigt som man använde

alltmer handelsgödsel, bekämpningsmedel och kraftfoder. Renborg har analyserat hur den totala produktionen i jordbruket kan förklaras av de produktionsmedel som sätts in. Strukturförändringarna i näringen har beaktats genom att insatser och produktion anges per företag, men dessutom finns en vädervariabel och samhällets insatser av jordbruksforskning och rådgivning med. För den undersökningsperioden, 1944/45-1986/87, kan man räkna med att jordbruksforskningen hade målet att främja en ökad produktion i jordbruket. Kort om resultaten kan nämnas att produktivitetinriktad jordbruksforskning står för mellan sex och tio procent av produktionsökningen i jordbruket i genomsnitt under perioden, medan företagens arealökning svarar för den huvudsakliga återstående effekten av övriga produktionsinsatser. Av 1 mnkr insatt i nämnda jordbruksforskning gav mellan 7 och 12 mnkr i produktionsvärde under perioden. Men den positiva effekten får man först efter 16-18 år, som ger en förräntning av 13-17 procent i genomsnitt årligen under perioden. Dagens forskning vid SLU är uppbyggd för att främja dubbla mål: ökad produktivitet och ökade miljöhänsyn. Men studien kan ändå användas för en översiktlig analys av den nuvarande inriktningen hos forskningen. Resultaten har presenterats och diskuterats 24.5 på SLU i Ultuna, Uppsala. *Uppgifterna är från ett av SLU:s pressmeddelanden (från 17.5) och finns under webbadressen http://www.slu.se/?id=135&Nyheter_ID=13109&FunktionID=20.*

BYAPLANERING, PLANLÄGGNING, GENERALPLAN – UTVECKLINGSPROJEKTSER ÖVER SAMSPELET BYN-KOMMUN

Inom miljöministeriet pågår ett utvecklingsprojekt gällande byaplanering, *Kyläkaavoituksen kehittämisshanke*, genom vilket man vill redogöra för hur de nya användningsmöjligheterna och innehållskraven kan sammanfogas med befolkningens egen byaplanering och planläggning. Projektet är förknippat till förändringen i markanvändnings- och byggnadslagen (§ 44), som kom i kraft vid årsskiftet. Lagen säger att generalplanen kan användas smidigare än förut, som grund för byggnadslov på vissa typer av byområden. I byaplanen framgår information om den egna omgivningen, samt bybornas egen syn på byns utveckling, en information som borde förmedlas till planläggningen. Bästa resultat erhålls då den fritt formulerade byaplaneringen och den formella planeringen stöder varandra för att uppnå samma resultat, men man bör dock komma ihåg att det inte behövs planläggning i alla byar. Byn kan i alla fall själv ta initiativ till planläggningen. Men den officiella planen är en tungrodd process, därför bör man noga överväga behovet. Om byborna vill att kommunen ska planlägga området, kan den egna byaplanen underlätta ärendet. Byns eget behov för att planlägga ett område, grundar sig ofta på att man vill ha mer folk i byn och att byggnadsplatser lätt kan få byggnadslov. Ur kommunens synvinkel är det viktigt att byggnadsplatserna på det planerade området kommer till salu och att planen förverkligas. Byborna kan själva kartlägga hur många byggplatser det finns, samt hur villiga markägarna är att sälja. Byborna bör emellertid förstå att den egna kartläggningen inte överförs som sådan till planen, utan att antalet byggplatser och placering, samt den jämlika behandlingen av markägare granskas i den officiella planeringen. Då kommunen konstaterar att det finns ett verkligt behov av en plan, så borde de berörda byborna informeras snarast möjligt. Byn kan då aktivera sig och vid behov uppdatera sin byaplan m.m. Byborna är ju vana att uppställa mål i sin byaplanering och deras åsikt bör tas i beaktande. Om det inte finns en byaplan på planeringsområdet, lönar det sig att koppla samman arbetet med generalplan och byaplanering. Eftersom byaplaneringen är en fortlöpande process i en aktiv by, så är det bäst att uppdatera byaplanen genast i början av processen för generalplanen. Sålunda kan de aktuella behoven förmedlas mellan byaplanen och generalplanen, där behoven kan bestå av exempelvis en gemensam vattentillförsel, väglag, värmeandelslag vid nybyggen, byagård, stränder, båtplatser, stigar, gång-/cykelbanor, friluftsrutter, idrottsplatser och

underhåll för dessa. Bybornas möjligheter att delta i och påverka generalplanen, blir bättre då målen, utvecklingsprocesserna och den reserverade marken sammanfaller med byaplanen. Synerginyttan optimeras då bybornas material kan utnyttjas i generalplanen. Miljöministeriet skriver i samband med projektet en handbok för bybor och planerare, i viken behandlas generalplan för byar, samt samspelet mellan kommun och by (i enlighet med byggnadslagen § 44). Därtill kommer Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) temagrupp för landsbygdsboende att ge ut en broschyr om byaplanering, vilken inriktar sig på markplanering och byggande. Broschyren vägleder hur byaplanen byggs upp för att mångsidigt kunna användas i planläggningssyften. Material som produceras inom projektet, finns på adressen www.maaseutuasuminen.fi > Hankkeita (finska). Här ges även information om de seminarier som berör projektet. *Textsammandraget är från en något längre artikel, vilken skrivits av sekreteraren i YTR:s temagrupp för landsbygdsboende Mia Saloranta. Artikeln ingår i Landsbygdsriksdagstidningen som utkommer i juni och utges inför den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen på Haikko Herrgård 25-26.9. Mer info, program, samt anmälningsuppgifter för Landsbygdsriksdagen finns på www.landsbygdsriksdagen.fi.*

LIVET FÖRR OCH NU I SKÄRGÅRDEN – FÖSS-PROJEKT SKALL BEVARA MINNEN OCH SYNLI GGÖRA BERÄTTELSER OM SKÄRGÅRDEN

”Genom att bevara minnen och förmedla berättelser blir vi mera medvetna om vårt förflutna, hur det har påverkat tidigare generationer och hur det påverkar vår egen vardag. Detta kan förstärka den egna identiteten som skärgårdsbo och öka gemenskapskänslan i skärgården. Det är inte bara öborna själva som kan dra nytta av att ta del av gamla och nya minnen. Också turister och sommargäster får veta mera om öarna genom dem. Visst finns det en hel del böcker och forskning om skärgården, men det är sist och slutligen skärgårdsborna själva som gör skärgården till vad den är, vilket ger berättelserna ett värdefullt innehåll.” De flesta minns inte längre hur man levde förr i skärgården, men inte vet många hur det är att vara skärgårdsbo idag heller. Därför har nu Finlands öarförbundet – Suomen saaret ry (FÖSS) lanserat två projekt, *Skärgårdsröster* och *Skärgårdens kulturarv*, med syfte att bevara skärgårdens minne och synliggöra berättelser om skärgården. Under sommaren ordnas det runt om i den åboländska skärgården berättarverkstäder, där man tillsammans med andra får minnas och berätta om skeenden i skärgården. Men alla skärgårdsbor, oberoende av boningsort i Finland, kan emellertid skicka in sina berättelser. *Mer om förfarandet finns att läsa i nyhetsbrevet (2/2010), <http://www.foss.fi/finlands-oar/meddelanden/2010-06-17-nyhetsbrev/>, från FÖSS, i vilket man även kan läsa om den nya styrelsen och den nya sekreteraren (se texten här under).*

EGENTLIGA FINLANDS BYAR FÖRBÄTTRAR SIN SVENSKA SERVICE – SVENSKSPRÅKIGA BYAOMBUDET PIA PROST ÄVEN SEKRETERARE FÖR FÖSS Varsinais-Suomen Kylät ry – Egentliga Finlands Byar rf förbättrar sin svenska service genom ett svenskspråkigt byaombud på deltid. Den till tjänsten valda Pia Prost från Pargas, har nyligen inlett arbetet. I och med att hennes arbetsuppgifter omfattar skärgårdsfrågor och byaplanering, kommer arbetet att skötas i nära samarbete med Finlands öarförbundet – Suomen saaret ry (FÖSS). Sålunda är det naturligt att Prost även övertagit sekreteraruppgifterna inom föreningen efter Kristin Mattsson, som bytt jobb och avgått som sekreterare på FÖSS-årsmötet i mars. I huvudsak utgörs Prosts arbetsfält av de två vidsträckta kommunerna Väståboland och Kimitoön. Prost är utbildad marinbiolog, men har under de senaste åren främst verkat som frilansskribent med fokus på skärgårdsfrågor. För tillfället jobbar hon också med ett projekt kring skärgårdsberättelser för FÖSS (se texten här ovan). Prost kan kontaktas på mobil 050 338 1710 eller e-mailadress pia.prost@vskylat.fi. Se även *Byabrevet (1/2010)* från Egentliga Finlands Byar under webbadressen http://www.vskylat.fi/pdf/Byabrev_E-

[F_2010.pdf](#)

LÄS ÄVEN DETTA

Webbdebatten om EU:s jordbrukspolitik väckte stort intresse

Den offentliga webbdebatten om framtiden för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP (Common Agricultural Policy), har väckt ett oväntat stort intresse. Mer än femtusen bidrag hade lämnats in till EU-kommissionens webbsida då tiden för konsultationen gick ut 11.6. Agrarkommissionär Dacian Cioloş inbjöd 12.4 alla intresserade EU-medborgare, organisationer och tankesmedjor till en online-debatt om jordbrukspolitikens framtida utformning. Nu ska EU-kommissionen utvärdera bidragen och förslagen, av vilka de flesta bidragen har lämnats in från Tyskland, Polen, Frankrike, Lettland, Österrike och Spanien. Däremot är det lite med material från de nordiska länderna, men ett och annat bidrag finner man i mängden. Alla dessa bidrag har efterhand publicerats på webbsidan http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/index_sv.htm. Efter att kommissionen sammanställt bidragen, skall de presenteras på en konferens i juli. Material från den offentliga debatten kommer även att ingå i det meddelande om EU:s jordbrukspolitik efter år 2013, som presenteras i slutet av detta år. *Uppgifterna är från tidningen Landsbygdens Folk (18.6) och hittas även på tidningens nätupplaga under adressen http://www.slc.fi/lf_nyhet.asp?id=3212.*

Vindkraftverk stör inte invånarna visar undersökning

Enligt en undersökning som Taloustutkimus gjort för Motiva Oy, störs inte de som bor i närheten av vindkraftverk nämnvärt av dem. I undersökningen ingick personer från orter där vindkraftverk planeras, samt personer från Björneborg och Kemi, där vindkraftverk redan byggts. Personer som bor på orter som inte ännu har vindkraftverk, var rätt negativt inställda till vindkraftverk. Man oroade sig bland annat för oljud och förändringar i naturen. *"Människor förhåller sig rätt skeptiska till vindkraftverk när anläggningarna är i planeringsskedet, vilket i sig är hälsosamt. När vindkraftverket väl är uppe, märker de ändå oftast att de inte stör lika mycket som befarat",* säger experten vid Motiva Olli Laitinen. Undersökningen visar således att när vindkraftverken väl står klara, förändras invånarnas attityder. Om man jämför med de åsikter som förekommit i media kring vindkraftverk, så är resultaten från undersökningen överraskande. Förändringar i landskapen och oljud, samt störande ljus från vindkraftverken verkar inte sist och slutligen störa människor som bor på orter med vindkraftverk. Sammantaget deltog 500 personer i undersökningen som har en felmarginal på fyra procent. *Uppgifterna är från YLE:s Internytt (15.6) och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=189011>.*

Svenskt landsbygdsuppror mot höga matpriser

Nu tar landsbygden i Sverige strid för sina lanthandlar. I kyrkbyn Häradsbäck och tätorten Agunnaryd i Kronobergs län har invånarna startat ett uppror och kräver nu lägre inköpspriser från grossisterna. Handelsboden i Häradsbäck köper in varor av grossisten Axfood, som har butikskedjan Willys. Så när Handelsboden köper in varor, kan de ibland kosta mer i inköpspris än vad de kostar i Willys butik. Enligt Elisabeth Gunnarsson, föreståndare på Handelsboden i Häradsbäck, kommer kunderna in och köper det som de vet att vi är billiga på, för att förmodligen sedan köpa det andra någon annanstans. I akt att kunna behålla sina lanthandlar driver nu intresseföreningar frågan om inköpspriser tillsammans med länsbygderådet. En av initiativtagarna Willy Uvebrant från Agunnaryd säger för sin del att man vill ta en diskussion med grossisterna, tillsammans med jordbruksminister Eskil Erlandsson och landshövdingen som är drivande i de här frågorna. *Under adressen http://svt.se/2.126416/1.2043182/uppror_mot_hoga_matpriser?lid=is_search1851227&lpos=0&queryArt1851227=agunnaryd&sortO*

[rder1851227=0&doneSearch=true&sd=33731&from=siteSearch&pageArt1851227=0](http://www.svt.se/nyheter/lokalt/osterbotten/2016/06/18/omstart-för-bybutik-i-maxmo-skärgård) finns uppgifterna (från 16.6) på hemsidan för Sveriges Television.

Omstart för bybutik i Maxmo skärgård – av stor betydelse för hela bysamhället

Efter ett halvt års uppehåll kör bybutiken i Särkimo i kommunen Vörå-Maxmo, Österbotten i gång igen. "Väntan har varit lång. Men det frivilliga arbete som har utförts har varit fantastiskt", säger ordföranden för Särkimo-Brudsund byråd Kurt Finne. På frågan hur Särkimo närbutik skall kunna hålla ställningarna när hösten och vintern kommer emot och det är mindre liv och rörelse i skärgården, svarar Finne: "Vi ska lyssna på kunderna och beakta deras önskemål. Vi försöker också utveckla verksamheten i mån av möjlighet." Heltidsanställda Anja Sundsten, som jobbat tio år på den gamla Särkimobutiken, menar också att man skall vara så duktiga och flexibla som möjligt. Enligt Dick Rosenlund, styrelsemedlemmen i aktiebolaget Särkimo Invest som driver den nya butiksverksamheten, är butiken av mycket stor betydelse för hela bysamhället. Den behövs för att Särkimo skall kunna behålla andra serviceställen såsom banken, hälsostationen och skolan. Aktieemissionen fortsätter ännu en månad. Hittills har ca 400 bybor och sommarstugeägare tecknat aktier i den nya butiken, då målet är 450 aktier. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Joakim Snickars, i fredagens upplaga (18.6) av Vasabladet.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
